

Overweging 27 november 2016

eerste zondag advent: de nacht loopt ten einde

Lezingen: Jesaja 2, 1-5; Romeinen 13, 8-14; Matteus 24, 32-44.

Tijdens de afgelopen jaren van economische crisis in het Westen werd nogal eens gesproken over de noodzaak van anticyclisch investeren. Juist wanneer het slecht gaat moet je investeren om het tij te keren. Onze premier vertaalde dat voor ons in de aansporing om allemaal een nieuwe auto te kopen, of zoiets. Terwijl iedereen juist bang was om geld uit te geven en pensioenen werden gekort. Er is moed nodig om in tijden van crisis te investeren en je moet het ook maar in huis hebben. Zo is er ook moed nodig om tegendraads te geloven, en je moet het ook maar in huis hebben.

Wij vieren de komst van het licht der wereld midden in de winter en het mysterie van de dood, duisternis bij uitstek, in het voorjaar, wanneer het leven uitbot. Maar op het zuidelijk halfrond is het herfst en valt Kerstmis in de zomer. Stel je voor 'Stille nacht' in zomers Australië en 'Rudolph the red nosed reindeer' in centraal Afrika. De natuurlijke omstandigheden van het Noordelijk centraal-westelijk halfrond zijn erg dominant in de beeldtaal van Kerstmis.

Niettemin is anticyclisch geloven voor iedereen de beweging bij uitstek van de advent. Juist wanneer het donker wordt, hebben we ons geloof broodnodig.

Er is voldoende duisternis in onze wereld om ons geloof op de proef te stellen. En er zijn plaatsen waar de zon nooit schijnt en waar het altijd donker is, omdat er oorlog is en angst en dreiging heersen.

Nog afgezien van natuurlijke omstandigheden is onze wereld duister. Niet doordat deze in zich duister is. De wereld heeft wel degelijk openbaringsmogelijkheid en eschatologische waarde, wat wil zeggen dat de wereld een bedoeling heeft in de openbaring van Gods heilsplan. Er is geen tweedeling tussen een goede god en een slechte wereld. Er is maar één wereld en die wereld is in beginsel goed geschapen. Maar er ligt een sluier over onze werkelijkheid, zoals Jesaja zegt. We zien de wereld met betrekking tot onszelf, tot onze eigen ambities, verlangens en gehechtheden. We kijken naar de wereld vanuit onze mogelijkheid om die te domineren en te exploiteren tot eigen bate. Die manier van kijken en omgaan verduistert de andere mogelijkheden van onze werkelijkheid.

Dat betekent niet dat er geen licht is, maar het is het licht van de nacht, niet dat van de dag. We bezien onze wereld in het licht van ons verstand en onze verlangens en niet zozeer in het licht van God en Diens verlangen naar de voltooiing van de wereld. Ook hier is geen sprake van een absoluut verschil, aangezien God en mens met elkaar verbonden en op elkaar betrokken zijn.

In de nacht zien we uit naar de dag die komen gaat, bijgelicht door het licht van ons geloof. Wanneer we geloven en zolang we geloven is de duisternis niet totaal, want dan is er hoop en perspectief. Geloof opent onze wereld immers naar een betekenisvolle toekomst. En wat we verwachten hangt af van wat we geloven.

De vraag daarnaar is het onderwerp van onze vastenmeditatie: Wat zie ik wanneer ik naar mijn en onze werkelijkheid kijk; wat geloof ik eigenlijk en wat is dientengevolge de inhoud van mijn verwachtingen?

Door ons geloof kunnen we in de duisternis van de tijd zeggen dat de dag naderbij komt, als uitdrukking van ons geloof dat het licht overwint. Wanneer we bij het zien van onrecht verontwaardigd worden en ons bekeren en nieuwe wegen inslaan, is daarin de dag al aangebroken. We kunnen niet alle ellende voorkomen, maar in onze houding kan de dag des Heren aan het licht treden. In het zicht van de dag, zelfs alleen maar door het

geloof dat de dag zal aanbreken, kunnen we de werken van de duisternis afleggen en de werken van het licht doen, ons leven zo inrichten dat wij wandelen in het licht. Dat is anticyclisch handelen: om het tij te keren en de wereld te richten op Gods toekomst. Daarmee geven we onze toekomst geenszins uit handen, integendeel het is de enige weg die toekomst heeft, of je nu gelooft of niet.

De menselijke toekomst heeft uit zichzelf geen omvattend perspectief. Het speelt zich af binnen de geschiedenis als een dynamisch proces van belangen, competitie, strijd om de middelen en gebied. Het toekomstbeeld, als de projectie van een punt in de tijd, is dat van verdeeldheid. Zelfs het vredesperspectief is geen echte vrede, maar een wankel evenwicht van concurrerende belangen.

Gods toekomst, zelfs wanneer je het alleen als metafoor beschouwt, overstijgt die verschillen. Het beeld is dat van een vrede en gerechtigheid die allen betreffen. Het is per se inclusief en omvat alle mensen. Het houdt een totaal andere manier van kijken naar en omgaan met elkaar in. Ook hiervoor geldt dat we, net als naar de wereld, gewend zijn naar elkaar te kijken vanuit onszelf en met het oog op onszelf. Dat kan variëren van vooroordeel en eigen gewin tot medelijden en hulpvaardigheid. Dat laatste is niet per se een andere blikrichting. Hoe moeilijk we dat ook zullen erkennen. Medelijden en hulpvaardigheid worden immers ook ingegeven door onze eigen manier van kijken.

Veel moeilijker is het om naar de ander te kijken als een naaste, vanuit de werkelijkheid die ons beiden omvat. Een werkelijkheid die wij aanduiden als God of het Godsrijk en waarin we allebei nood hebben aan vrede, hulp en aan een medemens en al die andere kwaliteiten die ons tot een volledig mens maken.

Door naar onze wereld, naar de ander en naar onszelf te kijken vanuit het perspectief van God en diens Rijk, worden we allemaal menselijker.

Die toekomst van God wordt aangeduid als 'dag'. Dat haalt het een stuk dichterbij. In onze beleving is er immers een afstand tussen nu en de toekomst, alsof het iets is waar we naartoe moeten werken. En alsof het een vrucht is van een bepaalde arbeid. En dat is met Gods toekomst niet het geval. Door het 'dag' te noemen is het zowel een beeld, dat niet aan tijd gebonden is, als de aanduiding van de mogelijkheid van iedere dag. Voorts is het geen vrucht van arbeid, maar een kwaliteit van zijn. En wel 'in liefde zijn'.

Daartoe worden we opgeroepen in de lezingen. Om ons te gedragen alsof de dag al gekomen is, in het vertrouwen dat wanneer we ons zo gedragen, de dag ook al gekomen is. Wanneer we ons in de duisternis van de wereld gedragen als kinderen van het licht, is de duisternis al verdreven. Wanneer we door de duisternis van onze wereld geen perspectief meer zien en ons vertrouwen verliezen, hoeven we niet eens de werken van de duisternis te doen, want dan heeft de duisternis al overwonnen. Ook hier geldt de anticyclische oproep om in het donker te wandelen als in het licht.

De dag des Heren, de geboorte van Christus in onze wereld, de komst van het humanum, het menselijke bij uitstek, wordt door de keuze van de lezingen aan het begin van de advent gekoppeld aan onze wijze van in de wereld zijn. Geloof is niet een passieve wijze van verwachten. Geloven is leven wat je verwacht. Christus verwachten is als Christus leven. Amen.